

El dolor en les demències

La demència fa que la persona sigui incapaç de verbalitzar el malestar

El dolor el podem definir com una experiència sensitiva i emocional desagradable, que està associada a una lesió tissular real o potencial (Associació Internacional per l'estudi del dolor). És una manifestació o reacció del sistema nerviós conforme alguna cosa del nostre cos no funciona bé.

Aquest dolor, que es pot manifestar com una punxada, formigueig, cremor, molèstia, etc., el podem classificar com a dolor agut o sord, intermitent o constant, general o localitzat o bé com a crònic, quan les manifestacions perduren més de tres mesos.

Avui en dia disposem de diferents escales del dolor (Escala EVA) per tal de mesurar la seva intensitat, i quantificar la percepció subjectiva del dolor per part de la persona. Cal tenir en compte que el llindar del dolor és diferent en cada persona, doncs és molt subjectiu i per tant una experiència personal i única.

Per una altra part, quan la persona va envellint, poden aparèixer malalties com la demència, que a mesura que va evolucionant, fa que la persona sigui incapaç de verbalitzar el malestar, degut a l'afectació del raonament, la memòria, el reconeixement, la comunicació i la capacitat d'informar i verbalitzar el dolor.

Aleshores, davant d'aquesta situació, com podem determinar la causa del comportament alterat i si la persona té dolor? On està localitzat i quina intensitat té aquest dolor?

És evident que les eines que utilitzem normalment no ens serviran en aquestes circumstàncies i això a vegades fa que el dolor pugui estar manifestat per altres símptomes. En estadis inicials de la malaltia podem determinar la intensitat del dolor i localització, però a mesura que evoluciona la demència ens suposa un repte.

En estudis realitzats s'ha demostrat que les persones amb demència tenen el llindar del dolor intacte però la tolerància a aquest dolor pot estar alterada, per tant, com més avançada està la malaltia més tolerància existeix.

Les causes més freqüents del dolor en l'envelliment són les de l'aparell locomotor, el dolor neuropàtic (secundari a la diabetis), impactació fecal...

Indicadors del dolor

Alguns indicadors del comportament del dolor que podem observar en persones amb demència avançada són:

- Expressions facials: tristesa, ganyotes, tancar els ulls amb força.
- Verbalitzacions: gemecs, crits.
- Moviments del cos: postura, oferir resistència a les mobilitzacions, protegir una part del cos, inquietud, rigidesa, restricció en la marxa o canvis en la mobilitat.
- Canvis en les interaccions interpersonals: agressivitat, resistència, angoixa, aïllament social, apatia.
- Canvis en els patrons d'activitats o rutines: negació a menjar, augment del període de repòs o son.
- Canvis en l'estat mental: plors, augment de la confusió, irritabilitat, agressivitat, labilitat emocional.
- Altres: episodis de suor, augment de freqüència cardíaca i respiratòria.

Davant d'aquesta situació, tenim escales validades per tal de valorar el dolor en pacients amb

demència avançada. Una d'aquestes és l'Escala PAINAD (Paint Assesment in Advanced Dementia).

Malgrat ens proporciona informació sobre la presència o no de dolor, té dificultat per donar informació precisa sobre les característiques d'aquest dolor, és a dir, la freqüència, inici, temporalitat i símptomes.

Aquesta escala consta de cinc elements: respiració, vocalització negativa, expressió facial, llenguatge corporal i capacitat d'alleujament.

Cada ítem pot tenir una puntuació màxima de 2 punts. Segons el resultat podem tenir:

- Puntuació de 0: sense dolor
- Puntuació de 10: dolor màxim

ITEMS	0	1	2	PUNTUACIÓN
PATRÓN RESPIRATORIO	Normal	Respiración ocasionalmente dificultosa. Periodos cortos de hiperventilación	Respiración ruidosa y con esfuerzo. Largos periodos de hiperventilación. Respiración de Cheyne-Stokes	
EXPRESIONES VERBALES NEGATIVAS	Ninguna	Gemidos o quejas ocasionales. Pocas expresiones negativas	Agitación, pide ayuda repetidamente. Fuertes gemidos y quejas, Gritos	
EXPRESIÓN FACIAL	Sonriente o inexpresivo	Tristeza. Miedo. Ceño fruncido	Muecas o expresiones no habituales.	
EXPRESIÓN CORPORAL	Relajado	Tenso. Angustiado. Inquietud	Rígido. Puños apretados. Rodillas flexionadas. Agarra o empuja. Agresividad física	
CONSUELO	No necesita	Se le distrae o se le tranquiliza hablándole o tocándole	Es imposible consolarlo, distraerlo o tranquilizarlo	

Així doncs, és molt important aprendre a observar a la persona amb demència avançada, interpretar tots els signes i manifestacions, per tal d'establir un pla de cures individualitzat, gestionant el control del dolor i adequant el tractament farmacològic, amb l'objectiu final de proporcionar el màxim confort i benestar a la persona.

Maribel Luceño
Infermera